

ПОЗИВАЊЕ НА ДОБРО И ОДВРАЋАЊЕ ОД ЗЛА

[Српски – Serbian – صربي]

Ахмед Ферид

Ревизија и обрада:

Ирфан Клица

Амра Дацић

Љубица Јовановић

Фејзо Радончић

2015 - 1436

IslamHouse.com

﴿ الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر ﴾

« باللغة الصربية »

أحمد فريد

مراجعة :

عرفان كليتسا

عمرة دانسيث

يوفانوفيتس ليوبيتسا

فيزو رادونشيش

2015 - 1436

IslamHouse.com

ПОЗИВАЊЕ НА ДОБРО И ОДВРАЋАЊЕ ОД ЗЛА

Позивање на добро и одвраћање од зла је централни стуб вере због кога је Бог слао све Своје веровеснике. Да није и њега и знања и рада по њему прекинуто би било веровесништво, нестало би вере, дошло би до општег застоја, завладале би заблуде, незнање би узело маха, свуда би се раширио неред, опустеле би земље и пропали људи, а да то, све до Дана позивања, не би ни знали. Нажалост, десило се, управо, оно чега смо се највише бојали - али, ми смо Божији и Њему се враћамо - да је знање и рад по овом стубу изумрло, па је срцима завладало улагивање створењима, а из њих нестало размишљања о Створитељу, тако да се свет, попут животиња, одао слепом слеђењу страсти и прохтева и да је на целој земаљској кугли тешко наћи искреног верника који се на Божијем путу ничијег прекора не боји. Они који се труде да предупредe ову клонулоcт и да надокнаде губитак, било преузимањем на себе обавезе да их објасне, било поновним покушајем да спроведу овај

суннет (праксу Посланика, мир над њим), подносећи терет на својим плећима и засукујући рукаве у његовом оживотворењу, покушавајући сами, мимо толико света, да оживе праксу коју је време умртвило и домогну се степена блискости, не доспевајући до њиховог врхунца.

Обавезност и врлине позивања на добро и одвраћања од зла

Узвишени Бог каже:

И нека међу вама буде оних који ће на добро позивати и тражити да се чини добро, а од зла одвраћати, - они ће шта желе постићи. (Кур'ан, Имранова породица, 104)

У наведеном кур'анском одломку, у речима Узвишеног: "Нека међу вама буде" је објашњена обавезност позивања на добро и одвраћања од зла, а у речима: "Они ће што желе постићи" дато је до знања да без њега нема успеха. У њему је, такође, доказ да је ово заједничка обавеза свих верника, а не сваког појединца, што значи да, ако једна група изврши ову обавезу, она спада са осталих, јер Узвишени није

рекао: "Будите сви они који ће на добро позивати!", већ је рекао: "И нека међу вама буде оних који ће... Значи, све док појединци или групе верника извршавају ову обавезу, она спада са других, с тим што су они који је извршавају, на крају одломка описани речима: "... они ће што желе постићи.“ Међутим, ако нико од људи ову обавезу не би извршио, одговорност би, сигурно, сносили они који су то били у стању да изврше, а нису извршили.

Узвишени, такође, каже:

Али, нису сви они исти. Има исправних следбеника Књиге који по сву ноћ Божије одломке читају и моле се; Они у Бога и онај свет верују и траже да се чине добра дела, а од неваљалих одвраћају и једва чекају да учините добротворство; они су честити. (Кур'ан, Иманова породица, 113-114)

Као што се из контекста наведених одломака види, Узвишени Бог ни овима због самог веровања у Бога и онај свет, није потврдио да су честити све док томе није додао да они позивају на добро и траже да се чине добра дела и да одвраћају од неваљалих.

Узвишени, даље, каже:

А верници и вернице су пријатељи једни другима; траже да се чине добра дела, а од неваљалих одвраћају, и молитву обављају... (Кур'ан, Покајање, 71)

Дакле, и у овоме одломку, Узвишени је вернике описао да позивају да се чине добра дела и да од неваљалих одвраћају, што значи да они који не позивају да се чине добра дела и који од неваљалих не одвраћају и не спадају у вернике који су описани овим одломком.

Узвишени, затим, каже:

Језиком Давида и Исуса, сина Маријина, проклети су они од синова Израилових који нису веровали - зато сто су се бунили и увек границе зла прелазили: једни друге нису одвраћали од грешних поступака које су радили. Ружно ли је заиста то како су поступали! (Кур'ан, Трпеза, 78-79)

Колико је одвраћање од неваљалих дела строга обавеза, најбоље се види из наведеног одломка, где се као разлог заслуженог проклетства наводи њихово

неодвраћање од неваљалих дела. С друге стране, из речи Узвишеног:

Ви сте народ најбољи од свих који се икад појавио: тражите да се чине добра дела, а од неваљалих одвраћате. (Кур'ан, Имранова породица, 110) Се јасно види вредност наређивања да се чине добра дела и одвраћања од неваљалих, јер су муслимани, управо због тога, постали најбољи народ од свих који се икада појавио.

Узвишени, затим, објашњавајући како се спас заслужује одвраћањем од неваљалих дела, каже:

И када заборавише оно чиме су били опомињани, Ми избависмо оне који су од неваљалих дела одвраћали, а тешком казном казнисмо грешнике, зато што су стално у греху били. (Кур'ан, Бедеми, 165)

Од Ебу Се'ида ел-Худрија, Бог био задовољан њиме, се приповеда да је рекао: "Чуо сам Божијег Посланика, нека је над њим спас и мир, да је рекао: 'Ко од вас види нешто што не ваља, нека га отклони својом руком, а ако не може, онда језиком, а ако ни то не може, онда, барем, срцем, али је то најслабије веровање!" Овај хадис упућује на то да је осуда зла и

одвраћање од неваљалих дела, онолико колико се може, обавеза. Она се, у најмању руку, морају срцем осудити, јер ако се, барем, срцем не осуде, то је знак да нема веровања. Ибн Мес'уд је - чувши једног човека како говори: "Пропао је онај ко не тражи да се чине добра дела и не одвраћа од неваљалих дела" - рекао: "Пропао је онај чије се срце не обрадује добром делу и не осуди неваљало дело." То значи да је одвраћање од неваљалих дела, језиком (тј. речима) и рукама (тј. делима), у обавези онолико колико се може, док је одобравање добрих дела и осуда неваљалих, срцем, строга обавеза, која ни са кога не спада и да је пропао онај ко, барем, толико не учини.

Од Ибн Мес'уда се, такође, преноси да је рекао: "Ко од вас поживи, ускоро ће својим очима гледати оно што не ваља, а да га неће моћи отклонити, само што Бог зна да ће то он срцем осуђивати."

Посланикове, нека је над њим спас и мир, речи: "Ко од вас види оно што не ваља" доказ су да се под осудом мисли на осуду онога што се очима видело, а да се у оно што се чуло, а није видело, не треба упуштати нити по ономе што је Бог покрио, копкати. Тако је Ибн Мес'уд, када му је за неког

човека речено да му је брада покапана вином, рекао: "Бог нам је забранио да другога уходимо." Посланикове, нека је над њим спас и мир, речи: "... али је то најслабије веровање" доказ су да у особине веровања спада позивање на добро и тражење да се оно чини и одвраћање од неваљалих дела и да је онај ко је у стању спречити зло и ко га спречава, бољи од онога ко то није у стању и ко га не спречава. На то, такође, упућују и Посланикове, нека је над њим спас и мир, речи у вези са данима хајза (месечног циклуса) код жене: "... а што се тиче крњавости њене вере, она дане и ноћи проведе, а да молитву не обавља" тј. иако јој је у тим данима забрањено молитву обављати, то је описано као њена крњавост у вери. Другим речима, то значи да је онај ко је у стању да извршава обавезе и ко их, заиста, извршава, бољи од онога ко није у стању, па их због тога и не извршава, иако за њихово неизвршавање има оправдан разлог.

Од Веровесника, нека је над њим спас и мир, се, такође преноси да је рекао: "Тако ми Онога у чијој је руци мој живот, или ћете тражити да се чине добра дела и од неваљалих одвраћати, или ће Бог, ускоро, од Себе, против вас послати казну, па ћете Га молити, али вам неће бити удовољено."

Божији Посланик, нека је над њим спас и мир, је, другом приликом, рекао: "Пример онога ко не извршава и онога ко извршава Божије заповеди је као пример групе људи од којих су се једни, бацајући коцку између себе, сместили у доњи, а други у горњи део лађе, па је неко од ових доле, узнемирен ускраћивањем воде од ових горе, узео секиру и почео бушити лађу на дну, па су му дошли и упитали га: 'Шта ти је, шта то радиш?' - А он им одговорио: 'Чините ми неправду. И ја морам доћи до воде. 'Ако га спрече спасиће и њега и себе, а ако га пусте (да пробуши лађу) настрадаће и он и они.'"

Ибн Мес'уд, Бог био задовољан њиме, преноси да је Божији Посланик, нека је над њим спас и мир, рекао: "Нема ни једног веровесника кога је Бог пре мене послао своме народу, а да није имао помагаче и другове који су га слушали и који су следили његову праксу. Затим су после њих долазила друга поколења која су говорила оно што нису радила и радила оно што им није било наређено. Ко се против таквих својом руком буде борио је верник. Ко се против њих буде борио и својим срцем (тј. осуђивао их) је верник. Ко се против њих буде борио својим језиком (тј. речима) је верник. Ко ништа од овога не учини, нема веровањани колико је један трун."

Од Ебу Бекра, Бог био задовољан њиме, се преноси да је Веровесник, нека је над њим спас и мир, рекао: "Нема ниједног народа који, упркос својој моћи и бројности, допусти да се међу њима чине неваљала дела и не покушају да их спрече, а да их Бог због тога, све заједно, неће казнити."

Ко су они који траже да се чине добра дела?

Када смо код овога, потребно је нагласити да о овом питању погрешан приступ имају две врсте људи:

Прва врста су они који не извршавају своју обавезу, тј. не траже да се чини добро и не одвраћају од зла, погрешно тумачећи речи Узвишеног:

Брините се о себи; ако сте на правом путу, неће вам наудити онај који је залутао! (Кур'ан, Трпеза, 105) Јер је више другога рекло да се то односи на оне који ће живети пред крај света, а не на њихово време.

У томе се смислу од Мекхула преноси да је рекао: "Још није дошло време о коме се у овом

одломку говори. То је време када ће се онај који саветује бојати, а онај ко се саветује порицати. Уколико таква времена доживиш, тада се брини о себи. Тада ти, ако на правом путу будеш, онај који је залутао неће моћи наудити."

Друга врста су они који би својим језиком и руком (тј. речима и делима) хтели да, искључиво силом, заведе добро и одвраћају од зла, без икаквог разумевања, милости и стрпљења, не гледајући колико ће то бити корисно, а колико штетно, нити, колико се то објективно у стању може спровести, а колико не може, па да се наређује и забрањује, мислећи да је то доказивање покорности Богу и Његовом Посланику, а заправо није, већ прекорачење Божијих прописа, онако како се данас, у својим наредбама и забранама, постављају многи који у веру уводе новотарије и поводе за својим прохтевима, од чијег деловања је већа штета него корист.

Прави пут у позивању на добро и одвраћању од зла

Да би позивање на добро и одвраћање од зла било ваљано и успешно, свако ко хоће да се томе

посвети, мора се одликовати са три следеће врлине: знањем, благошћу и стрпљивошћу.

1. Знање

Под знањем се подразумева добро познавање онога што се наређује и онога од чега се одвраћа, умеће разликовања једног од другог, као и познавање стања онога ко се позива да чини добро и онога ко се одвраћа од неваљалих дела. Ово зато што је знање предуслов за ваљаност сваког дела. У томе смислу Омер б. Абдулазиз је рекао: "Ономе ко без знања робује Богу, робовање више штети него што користи (тј. више зарађује грехе него награде)."

Од Му'аза, Бог био задовољан њиме, се преноси да је рекао: "Знање је испред дела, јер се дела на њега надовезују. Ово је више него очито, јер су дела, ако су учињена без знања, незнање, заблуда и повођење за прохтевима."

Уколико човек зна да ће услед уклањања једног зла доћи до још већег зла, онда га је забрањено уклањати. То исто важи и у случају, ако то значи уклањање добра које је веће од зла. Најбољи пример за то је да је Веровесник, нека је над њим спас и мир, оставио (некажњеним) Абдуллаха б. Убејја б. Селула

и њему сличне коловође лицемера који су имали своје бројне истомишљенике. Ово зато што би, да их је на неки начин казнио, то било на штету већег интереса, јер би се у том случају, с једне стране, побуниле његове присталице и потпириле пламен раскола, а с друге стране, што би свет, када би то чуо, почео говорити како Божији Посланик, нека је над њим спас и мир, убија своје другове.

То значи да, пре него што се затражи да се неко добро учини или неко зло спречи, претходно мора да се размисли о последицама и да се упореди да ли ће од тога бити већа корист или штета.

2. Благод

Приликом тражења да се чине добра дела и при одвраћању од неваљалих, мора се бити крајње благ и обазрив, управо онако како је Божији Посланик, нека је над њим спас и мир, рекао: "Чему год се с благошћу приступи, она ће то улепшати, а чему год се с грубошћу приступи, она ће га покварити." Једном другом приликом, Божији Посланик, нека је над њим спас и мир, је рекао: "Бог је благ и воли благод у свему. Он за благод даје оно што не даје за строгост."

Од Џерира се преноси да је рекао: "Чуо сам Божијег Посланика, нека је над њим спас и мир, да је рекао: 'Коме је ускраћена благод, ускраћено му је добро.'"

Имам Ахмед је препоручивао благод и понизност, а ако би му испричали шта ружно, није се љутио нити реаговао као да сам себи хоће да се освети, док су Ибн Мес'удови другови, пролазећи поред оних који чине оно што не ваља, говорили: "Полако, Бог вам се смиловао! Полако, Бог вам се смиловао!"

Суфјан ес-Севри је говорио: "Позивати на добро и одвраћати од лошег може само онај ко се одликује са три врлине: благошћу и када на добро позива и када од лошег одвраћа, праведношћу и када на добро позива и када од лошег одвраћа и знањем и када на добро позива и када од лошег одвраћа."

3. Стрпљивост

Онај ко хоће да другога саветује, такође, мора да буде милостив према ономе кога саветује и стрпљив на узнемиравања на која ће сигурно наилазити. Тако је и Локман мудри саветовао свога сина речима: Обављај молитву и тражи да се чине

добра дела, а одвраћај од рђавих и стрпљиво подноси оно што те задеси - дужност је тако поступити. (Кур'ан, Локман, 17)

Зато је Узвишени од Својих посланика и најодабранијих људи тражио да, у своме позивању на добро и одвраћању од лошег, буду стрпљиви. Обраћајући се Своме последњем Посланику Мухаммеду, нека је над њим спас и мир, Узвишени каже:

О ти, покривени! Устани и опомињи! И Господара свога величај! И хаљине свој очисти! И кипова се клони! И не приговарај држећи да је много! И ради Господара свога трпи! (Кур'ан, Покривени, 1-7) Отпочињући одломке са заповеди да се други опомињу, а завршавајући их са заповеди да се при томе буде стрпљив.

Узвишени, такође, каже:

- И ти стрпљиво чекај пресуду Господара свога, Ми тебе видимо и штитимо. (Кур'ан, Гора, 48),

- И трпи оно што они говоре и избегавај их на прикладан начин! (Кур'ан, Умотани, 10),

- Стрпљив буди! Али стрпљив ћеш бити само уз Божију помоћ. (Кур'ан, Пчеле, 127).

Дакле, наведене три ствари: знање, благост и стрпљивост су неопходне и то: знање пре позивања да се чини добро и пре одвраћања од лошег, благост у току позивања и стрпљивост после тога.

Осим тога, потребно је знати да се владање са све три наведене врлине, при позивању да се чини добро и одвраћа од неваљала, многима може учинити претешко, па могу помислити да то они нису дужни чинити, што је опасније и од самог позивања без наведених предуслова, јер је неизвршавање обавезе грех исто као што је грех чинити оно што је Бог забранио. Још горе од тога је са једног греха прелазити на други, јер би то подсећало на онога ко од врућине хоће да се заштити ватром. Исто тако, онај ко са једног греха прелази на други подсећа на онога ко са једне криве вере прелази на другу криву веру, при чему ова друга може бити гора од прве, мање крива од прве, или могу бити подједнако криве. Такав је случај и са оним ко се оглушује о Божију заповед

подстицања на добра дела и одвраћања од лоших, јер његов грех у односу на онога ко не извршава оно што је наређено или ради оно што је забрањено, може бити више, мање или исте тежине, па према томе од њега, у погледу греха, може бити гори, бољи или исти.

Мотиви подстицања на добра дела и одвраћања од лоших

Знај да мотиви за подстицање других да чине добра дела и да се одвраћају од лоших могу бити различити. Некада је то жеља за наградом, некада страх од казне, уколико се то не чини, некада огорченост због тога што се не поштују Божије светиње, некада жеља да се верницима да савет, из милости према њима и наде да ће им се помоћи да изађу из тешкоћа у које су запали и жеље да се, на овоме и будућем свету, сачувају Божије срцбе. Међутим, уз све ово, мотив је и жеља да се Узвишени Бог што више слави, велича и воли, јер је једино Он достојан да Му се човек покорава и да Му никада не буде непокоран, да Га стално спомиње и да никада на Њега не заборавља, да Му је стално захвалан и да Му

никада не буде незахвалан и да му ништа није жао да жртвује, само да се Божије светиње не повређују, управо онако како је неко од часних предака, давно, рекао: "Волео бих да су сви људи Богу покорни, па макар се моје месо на огњу пржило."

У томе смислу Абдулмелик б. Омер б. Абдулазиз је своме оцу говорио: "Волео бих да смо и ја и ти, у име Узвишеног Бога, у кључалу воду у казан бачени, него што смо ово доживели." Онај ко је свестан овог примера и оног пре њега, биће му лакше да поднесе узнемиравања на Божијем путу, а можда и да замоли опрост за онога ко га узнемирава.